

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Macibor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica
Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.
Nefrankirana pisma se vedno ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega značaja stane beseda Din 1.— V oglasnem delu stane petina enostolpna vrsta Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 84

Sreda, 23. oktobra 1935

Leto X

Lavalova dvojna igra

Anglija vztraja neomajna na svojem protitalijanskem stališču. Ona hoče in tudi bo prekrižala načrte, ki so si jih fašisti napravili z Abesinijo.

Med tem pa Lavalova francoska politika koleba med demokratično Anglijo in fašistovsko Italijo. Kljub vsemu pritisku francoske levice, kljub nedvoumim izjavam angleške vlade Laval še vedno igra očitno neiskreno vlogo napram Ženevi in Londonu; dočim v Ženevi pristaja na take sankcije, ki ne pomenijo nobene učinkovitosti napram Italiji, se pogaja v Londonu kot posredovalec med britanskim imperijem in Rimom z namenom, da pridobi na času, vsekako v interesu Italije. Tako je med drugim predlagal, naj bi Anglija umaknila večji del svoje mornarice iz Sredozemskega morja, dočim bi Italija zmanjšala svojo vojsko v — Tripolisu (Libiji). Angleška vlada seveda ni pristala na tako nenako kupčijo, kajti Anglija že skozi stoletja vođa isto pomorsko politiko, ki je sedaj še odločnejša, ker ve, da bi bilo samo njej v pogubo, če bi ugodila imperialističnim težnjam fašizma.

Angleško časopisje in javno mnenje je v tem oziru nepopustljivo. Ozira se predvsem na tri točke, ki jih je jasno formulirala »Morningpost«:

1. Sankcije se morajo izvesti do kraja, če hočejo biti poučne za vse primere;

2. Čim odločnejše se bo zdaj pokazala Zveza narodov, tem bolj se bo v bodoče bala vsaka država nastati drugo;

3. ugled Zveze narodov bi zelo trpel, če se ji ne bi posrečilo uveljaviti svojega stališča glede Abesinije.

Te sankcije v službi miru se podudarjajo z angleški strani predvsem pod pritiskom močnega vpliva delavske stranke, ki odklanja vsako napadalno politiko in ki zahteva krepke sankcije samo zato, da se vsakemu tudi za bodoče vzame veselje, da bi začel z napadalno vojno.

Zunanja politika angleške vlade je lahko stvarno egoistična, ali ona je vsaj dosledna in logična, dočim je Lavalova politika slabotna, neložna in omahljiva. Angleži so že namignili, naj se Francozi zamislijo v svoj položaj, če bo Anglija napram njim igrala tako politiko v slučaju nemške nevarnosti, kakor jo zdaj Francija vodi v abesinskem sporu. Ali se bo Francija v takem slučaju zadovoljila s tem, če bo Anglija predlagala samo »mile« ukrepe, če bo čakala, da nemška vojska zasede Kovo, če bo stalno pošiljala v Berlin prijateljske brzojavke. Parizu pa predlagala, naj umakne svojo vojsko z vzhodne meje?

Po izmenjavi zadnjih not med Parizom in Londonom se je sicer napeto razmerje nekoliko omililo, vendar se še ni razčistilo.

„Koncesionirane“ politične stranke

Po izjavi predsednika vlade v poslanskem klubu (JRZ) dne 18. t. m. sedanja vlada ne namerava izpremeniti društvenega zakona v zmislu svobode glede snovanja političnih strank. Predsednik je izjavil:

»Državi ne zadoščata policija in žandarmerija, potrebuje tudi prostovoljne neplačane žandarje in vo-

Iz senata in narodne skupščine

V nedeljo 20. t. m. sta se vršili konstituiranji senata in narodne skupščine v Beogradu.

Senat.

Seji senata je predsedoval starosta minister Ivan Hribar. Za predsednika senata je bil izvoljen doseđani predsednik dr. Ljubomir Tomasić s 67 glasovi, 12 glasovnic je bilo praznih. Za podpredsednika sta bila izvoljena dr. Miroslav Ploj in dr. Uroš Krulj; za tajnike: Milutin Dragović, Gijuro Kotulj, Vaso Glušac in Asim Alibegović.

Narodna skupščina.

Narodni skupščini je predsedoval starosta poslanec Štefan Janković. Po nagovoru, spominu na pokojnega kralja in kralja Petra II., je zbornica prešla na dnevni red. Na seji je bilo navzočih 311 poslancev. Pri volitvi predsednika je glasovalo za Štefana Čirića, ki je bil predsednik tudi v prejšnjem zasedanju, 171 poslancev, za kandidata Komnenovića pa le 136. Štiri glasovnice so bile prazne.

Za podpredsednike so bili izvoljeni Franjo Markić in dr. Josip Režek, vsak po 166 glasov, Radoslav Vučetić pa 162.

Za tajnike pa so bili izvoljeni: Ante Kovač 169, Voja Nenadić 166, Mustafa Muladić 163, Aleskander Lazarević 160 in dr. Drago Damić s 146 glasovi.

Prihodnja seje narodne skupščine bo predsednik sklical pismeno.

Zanimiva polemika.

Ljubljanski »Slovenec« je originalen polemikar, ki izrablja na enak način parlamentarne volitve, kakor vse druge dogodke v javnem življenju. Po pravici trdi, da petomajska skupščina ni bila svobodno izvoljena, marveč ob terorju avtoritativnih oblasti. Dalje trdi list, da ima vlada nalogo normalizirati politično življenje ter vrniti narodu svobodščine in ga pritegniti k sodelovanju. Zato ta parlament ne more sodelovati z vlado, ki ima druge naloge, kakor jih je imel Ljotić in sedanji parlament, ki je bil izvoljen ob Jevtićevem terorju. To bi pomenilo bližnji razpust skupščine, ker je verjetno, da ji sedanj režim ne zaupa.

Isti list utemeljuje to glasovanje s tem, da so nekateri poslanci dvignili dnevnicke že za več mesecev naprej in nekaj do meseca aprila. Ti so agitirali za staro predsedstvo, da bi jim dnevnicke ne bilo treba vračati.

Predsednik vlade dr. Stojadinović je po glasovanju izjavil, da nima ničesar dostaviti svojim izvajanjem v večinskem klubu. Ali bo vlada sodelovala s parlamentom ali vprašala narod, je v rokah kraljevega namestništva.

K tej polemiki nimamo pripomniti drugega, kakor opozoriti na politično izjavo predsednika vlade v poslanskem večinskem klubu.

Pred koncem vojne v Afriki?

Ali grožnja s sankcijami vpliva?

Te dni ni bilo važnih dogodkov v Afriki. Abesinci ojačujejo svoje sile na severu proti Adui in Aksumu, da ustavijo prodiranje italijanske vojske, eventualno jo napadejo, da s tem oslabe njih fronto z jugovzhodne strani ogadenske, ki se bliža Harraru in železnici. Abesinci premikajo svoje čete samo ponoči.

V provinci Ogaden se operacije razen prodiranja ne vrše. Abesinci zbirajo svoje čete okoli Harrarja dalje ter prodirajo z večjim oddelkom na jugovzhodni strani za hrbet italijanski vojski.

Italijanski generali trdijo, da bo vojna trajala dolgo. Najnovejša poročila pa napovedujejo konec afrikanke vojne, ker je Lavalovo posredovanje toliko uspelo, da je Italija

stavila svoje minimalne zahteve. Mussolini zahteva zase pokrajino Tigre, nad ostalimi pokrajinami, ki ne spadajo k jedru Abesinije, pa zahteva mednarodni mandat Društva narodov, v katerem ima Italija primeren vpliv. S tem bi večina Abesinije prešla v roke mandatarjev.

V pokrajini Ogaden je dež. Zaradi tega morajo operacije počivati.

Sankcije proti Italiji so sprejele vse države, razen Avstrije, Ogrske in Albanije. Manjše države zahtevajo odškodnino (tudi Jugoslavija) za škodo, ki jim nastane zaradi ukinitve izvoza.

Iz Ženeve so poslali poziv tudi državam nečlanicam, da se udeleže sodelovanja pri sankcijah.

121 španskih socialistov pred sodiščem

Tožilec vojnega sodišča zahteva smrtno obsodbo osmih obtožencev.

Pred kordovskim vojaškim sodiščem se zagovarja 121 socialistov iz Vilaviciose. Obtoženi so, da so v noči od 9. na 10. oktobra 1934 v svoji vasi »proglasili za svobodnjaške komuniste«, zavzemši stražnico meščanske straže, razoroživši javno silo in prebivalstvo ter se potem z orožjem v roki borili nekaj dni proti vojaški sili.

Zastopnik zakona zahteva za 8 obtožencev smrtno kazen, za ostale dosmrtno ječo.

Artur Henderson

umrl dne 20. oktobra 1935

V nedeljo 20. t. m. je v 72. letu starosti preminul dolgoletni član angleške delavske stranke. S svojim znanjem, praktično izkušnjo in neumorno marljivostjo si je pridobil v angleški in mednarodni politiki vpliv in izvojeval, zlasti za angleško delavstvo, važno pozicijo delavske stranke kot političnega faktorja s svojimi zvestimi sodrugji.

V zgodovini delavskega strokovnega in političnega delavskega gibanja je Artur Henderson zlasti v Angliji med najpomembnejšimi osebnostmi. Rojen je bil Artur v siromašni rodbini industrijskega mesta Glasgowa, sam se je pa izučil kovinarske stroke. Takoj se je jel udeleževati v strokovnem in političnem gibanju delavstva z najodličnejšim uspehom. V svojem 40. letu 1903 je bil prvič izvoljen v spodnjo zbornico. Leta 1908. pa je bil izvoljen za predsednika delavske stranke.

V vojni je podpiral angleško politiko proti nemškemu imperializmu Asquithove vlade. V vladi Lloyd Georgesa pozneje je bil naučni minister.

Med vojno 1917 je bil sklican v Stockholm socialistični kongres za pospešitev sklepa miru. Delegati evropskih centralnih držav so dobili dovoljenje, da se kongresa smejo udeležiti, velika antanta je pa udeležbo prepovedala. Zaradi te prepovedi je Henderson izstopil iz vlade ter se dal pregovoriti, da je šel v Petrograd kot poslanik, da podpira boj proti centralnim državam. Po ruski revoluciji 1917 pa se je Henderson vrnil v London.

V tej dobi je postal Macdonald predsednik delavske stranke, Henderson pa je po vrnitvi iz Rusije prevzel glavno tajništvo delavske stranke in stalno zastopstvo v socialistični delavski internacionali.

Leta 1924. je sestavil Macdonald prvo angleško delavsko vlado, v kateri je bil Henderson notranji minister. Julija 1924 se je tudi vršila v Londonu konferenca o reparacijah (Dawesov načrt). Henderson je v impozantnem govoru na konferenci izjavil, da se mora verzajska mirovna pogodba revidirati, ker je krivična. V drugi Macdonaldovi vladi (1929—1931) je pa bil Henderson zunanji minister, v kateri je deloval predvsem za mir v Evropi. Sodeloval je pri Jungovem načrtu in pri pomorskem sporazumu med Anglijo, Zedinjenimi državami, Japonsko, Francijo in Italijo.

Delo delavske vlade je bila tudi idealno zamišljena razorožitvena konferenca, ki se je vršila 1932 in ji je bil predsednik Henderson. Razorožitvena konferenca ni uspela, ker so pozneje govorili tozadevno le še o omejitvi oboroževanja z malenkostnim uspehom.

Po prevratu v Nemčiji je postal položaj glede miru še bolj kritičen. Vendar je Henderson vedno upal na možnost utrditve svetovnega miru. Leta 1933. je sam potoval po Evropi in posredoval, toda nikjer ni mogel doseči pozitivnih uspehov. Nasprotno se je zgodilo, pričela se je prava tekma v oboroževanju, ki se še danes mrzlično nadaljuje.

Artur Henderson, delavec, idealen in odločen bojevnik v delavskih

»Sedanja doba je čas prehoda, neodločenosti, kolebanja med starim in novim.«
L. Feuerbach.

vrstah je žel sicer mnogo uspehov v prid delavstva. Ni pa mogel kljub veliki požrtvovalnosti ustvariti trajnega mednarodnega miru. To nalo-

go prepušča ob svoji smrti delavstvu, ki mora povečati svojo politično moč, da bo kos vojnokapitalističnemu imperikalizmu.

Nova taktika kominterne

Na razna vprašanja naših prijateljev, kakšne smernice je dal prav za prav zadnji kongres komunistične internacionale in če je res, da so zdaj komunisti za enotno delavsko stranko, podajamo pojasnilo na podlagi razpoložljivega gradiva, brez vsakega pretiravanja, popolnoma stvarno in resnično.

Program in osnovne teze kominterne so ostale popolnoma nespremenjene. Spremenili so samo **gledanje** na sedanjí svetovni politični položaj in dali pristašem navodila za drugačno taktiko.

V čem je ta razlika?

Na 12. plenumu eksekutive kominterne na predvečer Hitlerjevega prihoda na državno krmilo Nemčije je izjavil Stalin, da je socialna demokracija zavezniška fašizma in da je treba vso napadalno moč komunistov naperiti proti socialdemokratom, ki so jim dali ime »social-fašisti«.

V dobi med 12. plenumom eksekutive in letošnjim 7. kongresom kominterne se je pa zgodilo marsikaj, kar je dalo misliti kominterni. Zato so zdaj zavržli teorijo o »socialfašizmu« in izjavili, da je socialna demokracija močna nasprotnica fašizma in vojne in da je treba zato napram njej spremeniti sovražno taktiko in ubrati bolj prijateljski ton. Drug zaključek, ki je v zvezi s tem, je sklep, da **komunisti ne smejo zametavati politične demokracije, temveč morajo nasprotno braniti meščansko demokracijo proti fašizmu.**

Toda zavezništvo s socialno demokracijo ni mišljeno iskreno. Kominterni ne računa s socialno demokracijo kot z enakopravnim pogodbenikom ali zaveznikom, temveč hoče dobiti nad njo nekaj »mandat«, da uporabimo ta izraz, ki je postal udomačen, odkar se govori o »mandatu« ali protektoratu nad Abesinijo. Maršruta je popolnoma jasna: napram socialni demokraciji naj se govori bolj v dostojnem tonu, da pridejo komunisti z njeno pomočjo iz najhujše stiske, v katero so zašli, da se tudi po možnosti vrinejo v njene vrste, potem bi se pa spet z vso silo vrgli na njo. Komunisti so torej za začasno skupno akcijo, s katero upajo pridobiti več simpatij med delavci kakor s prejšnjo odkrito — sovražno gonjo proti »socialpatriotu«, »socialfašistu« in kakor se že glase vse te psovke.

Do skupne akcije proti fašizmu je prišlo samo v Franciji. Nekateri francoski socialisti so mislili, da so se komunisti res spreobrili in da bo iz skupne akcije izšla enotna delavska stranka. Kongres kominterne je zdaj take nade **razblinil**. Izjavljajo se sicer na jeziku za enotno stranko, toda pri tem stavijo take pogoje, ki ne pomenijo nič drugega kakor: so-

cialisti se odpovejte vsemu svojemu in se popolnoma uklonite našemu diktatu in vodstvu! Tako so komunisti **ohranili bistveno isto napačno stališče** napram socialistom, samo v agitaciji med delavstvom nastopajo še z večjo neiskrenostjo kot doslej ali z drugimi besedami povedano: spremenil se je nekoliko jezik, namen je pa ostal isti. Seveda taka taktika ne more privedi do nobenih pozitivnih rezultatov, kakor jih ni prejšnja, ko so vpili: Živela enotna fronta — dol socialpatrioti! Tako bo moralo preteči še nekaj časa, da bodo komunisti **v resnici spremenili** svojo politiko, ki jim je povsod prinesla same neuspehe, pa tudi žal **precej škodde delavstvu.**

Socialistična internacionala je pripravljena podati roko vsakemu zavezniku, ki hoče podpreti boj delovnega ljudstva. Toda ta zaveznik mora biti res **iskren** in mora pokazati resnično voljo po iskrenem sodelovanju, ne pa kazati prijazen obraz, za hrbtno pa držati pripravljeno boudalo. Zato so vse velike socialistične stranke, med njimi posebno angleška delavska stranka, odklonile vsaka pogajanja s komunističnimi organizacijami na podlagi njihovih dosedanjih direktiv, ker so premočne in prerese, da bi se dale izgravat po komurkoli. Komunisti morajo prej pokazati svojo notranjo, duhovno pripravljenost za iskreno razpravljanje in sporazum. Ta proces torej še ni dozorel; **nikakor se ne more reševati po posameznih krajih ali deželah**, marveč se more rešiti samo s stvarnim in načelnim razčiščenjem vseh vprašanj, v neposrednem posvetovanju vodstev obeh internacional. Da se pa omogoči to razčiščenje, je predpogoj, da preneha vsako taktiziranje in zahrbtno in strupeno rovarjenje proti obstoječim delavskim organizacijam, ker samo moti in ovira zdrav razvoj delavskega gibanja.

Prepričani pa smo, da je stališče velikega števila idejnih pristašev pristašev komunizma drugačno, kot pa je stališče kominterne in voditeljev ter podvoditeljev državnih sekcij. Vendar ni izgleda, da bi to mnenje za sedaj prodrlo. Tisti, ki mislijo iskreno, bodo morali iti svojo pot, pot, ki vodi k idejni in organizacijski enotnosti v znamenju socializma.

Senatske volitve (dopolnilne) v Franciji. V nedeljo so volili v Franciji eno tretjino senatorjev. Predsednik vlade Laval je bil izvoljen v dveh okrajih.

All si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

Danska socialna demokracija vpraša narod

Volitve v parlament dne 22. t. m.

Danska socialnodemokratska stranka je razpisala volitve v parlament (folkething), da se izreče narod o nje gospodarski politiki. Prva zbornica (landsting), v kateri vlada še nekaj let ne bo imela večine, ker se po starem reakcionarnem volilnem redu le polagoma obnavlja, sabotira sklenjene zakone druge zbornice in praktične ukrepe vlade. Vlada hoče zaradi tega dobiti pooblastilo, da bo mogla nastopati v prvi zbornici proti konzervativcem, ven-

stre stranki (reakcionarni liberalci).

Pri volitvah novembra meseca 1932 so dobili socialni demokrati 660.000 ali 42.7 odstotkov oddanih glasov.

V sedanjem folkethingu je doslej: 62 socialnih demokratov, 14 radikalov, 39 venstrecev, 17 konservativcev, 2 komunisti in 5 posameznikov.

Socialnim demokratom torej ne manjka mnogo do absolutne večine.

O čehoslovaških in sovjetskih odnosih

Stališče dr. Beneša.

Češkoslovaški zunanji minister Beneš je pred svojim odhodom v Ženevo minul teden sprejel sovjetske novinarje, ki so obiskali Češkoslovaško. V pozdravnem govoru je Beneš rekel med drugim:

»Politika sodelovanja med dvema državama mora biti zasnovana na skupnih interesih. Menim, da je ta pogoj izpolnjen, kar se tiče naših dveh držav. Naš skupni interes je ohranitev evropskega miru. Ta skupnost se je najbolje manifestirala s sklenitvijo našega pakta o vzajemni podpori, ki ni nič drugega kakor orodje miru. Vsakršna drugačna tolmačenja so netočnosti ali obrekovanje. Obis, ki sem ga napravil v juliju

Sovjetski Uniji, me je prepričal, da ima prijateljstvo, ki veže naši državi, v širokih narodnih plasteh naših dveh držav trajne in ukoreninjene osnove.«

Sergij Aleksander, minister sovjetske Unije v Pragi, je imel ob koncu sprejema, ki ga je češkoslovaški tisk priredil delegaciji sovjetskih novinarjev in književnikov, govor, v katerem je zlasti poudarjal:

»Kakršnekoli razlike naj bodo v mišljenjih, ki nas dele, pojdemo, Čehoslovaki in mi, po isti poti: po poti boja za nedeljivi mir proti vsakemu napadalcu, naj bo kdorkoli, kdor napade kako državo, malo ali veliko.«

Kongres ameriških strokovnih organizacij

Viljem Green je bil zopet izvoljen za predsednika, in sicer enajstič.

Občni zbor (kongres) zveze strokovnih organizacij v Zedinjenih državah je razpravljal o zakonskem načrtu, po katerem bi vrhovno sodišče ne moglo razveljaviti ukrepov o gospodarski obnovi, in ki naj bi tvoril del ustave. Dalje o ukrepih, ki naj preprečijo komunistično agitacijo v organizacijah, ki pripadajo Glavni delavski zvezi.

Končno se je kongres posvetoval o osnovanju ameriške delavske stranke po angleškem sistemu, ki bi samostojno nastopila pri predsedniških volitvah.

Drama v Avstriji se odigrava dalje

Boj med Feyem in Starhembergom. Fey izločen iz vlade.

Med Starhembergom, vodjo hajmvera, in Feyem traja borba. Fey je bil poveljnik dunajskih hajmverov. Pripravljal je baje prevrat. Knez Starhemberg (podkancler) pa ga je prehitel. Pod zaščito njegovih formacij je vlada odstopila in kancler dr. Schuschnigg je sestavil dne 17. t. m. novo vlado. Izločenih je pet krščansko-socialnih ministrov, med njimi Fey in Reither.

Vlada je pa sklenila, da se civilne vojaške formacije združijo k sodelovanju z državno brambo, kar pomeni, da je dobil v Avstriji večji vpliv podkancler knez Starhemberg, ki je poseben prijatelj rimskega Vatikana in Kapitola.

Dramatična igra političnih sil v Avstriji napoveduje nov prevrat, ki mora logično slediti pregrupaciji sil v vladi. Iz avstrijske vlade so bili s tem izločeni zadnji nekoliko demokratsko čuteči ljudje (Buresch, Reither in dr.).

Veliki ženski shodi

na katerih so zahtevale žene volilno pravico, so se vršili v nedeljo v Beogradu, Zagrebu, Splitu, Banji Luki, Sarajevu, Skoplju, Jasenovcu, Ljubljani in v Varaždinu. Vsi ti shodi so bili priča o veliki politični sposobnosti, zavednosti in disciplini žen, ki nočejo biti več sužnje in državljanke druge vrste. Z vseh shodov so bile poslani vladi resolucije, v katerih zahtevajo žene tudi zase aktivno in pasivno volilno pravico, po splošnem, tajnem in enakem glasovanju. Medtem ko so bili ti shodi povsod dostojno zaključeni, so žal v Zagrebu in Splitu skušali neresni moški, ki so se vtihotapili med žene, s svojimi bedastimi medklici izzvati nemire, kar si pa žene niso pustile dopasti in so nekateri izzivači okusili njih trde peste. Te balavce je lahko sram, da jih morajo ženske učiti dostojnosti.

B. Traven, Bombaž

I. Knjiga

Prevaža Talpa 24

Razen tega je ležala poleg njega še mala platnena vrečica s tobakom, tudi nekaj narezanih koruznih listov je bilo raztresenih naokrog.

Medtem ko si je zavijal cigareto, je bil napaden, in sicer prav na tem mestu, kjer je bil sedaj.

Kitajec in Antonio sta bila poslednja, ki sta zapustila hišo. Kitajec ni bil morilec. Bil je preveč prebrisan, da bi se koga za dvajset pez samo dotaknil. Teh dvajset pez bi bilo zanj predrago.

Torej Antonio.

Tega bi si o njem ne mislil.

Denar sem vtaknil Gonzalu zopet v žep, toda pustil sem ga ležati, kakor je ležal.

Nato sem vtaknil vrata zopet v odprtino, kakor sem jih našel, in zapustil hišo.

Kave si nisem skuhal, nego sem takoj odpotoval.

Stopil sem k mr. Shineju in mu povedal, da nameravam sam na petrolejsko polje; če tam ne dobim dela, bom takoj zopet odpotoval.

»Kaj se niste v vetrovnem stanovanju počutili kar nič samotnega, mr. Gale?« me je vprašal.

»Ne,« sem rekel, »toliko stvari me zanima in jih opazujem, da mine dan, še preden opazim.«

»Mislim sem, da se boste vendarle preselili v hišo, ker je pač hiša.«

»Niti misliti ni bilo na to. Saj sem vam vendar povedal, ko sem se vrnil, da se zaradi mokitov ne da v njej vzdržati.«

»Protí koncu leta nameravata priti semkaj na obisk moja nečaka, ki bosta hodila tod okoli na lov. Vtaknil ju bom v hišo, da bosta stanovala v njej po mili volji. Ta dva bosta že izkadila mokitke. Nu, pa mnogo sreče v bodočnosti, mr. Gale!«

Segla sva si v roke in odšel sem.

Čemu bi mu naj povedal? Da bi bil jaz morilec, kaj takega si ne bo nihče mislil; kajti odšel sem pred ostalimi in sem ves čas delal na petrolejskem polju.

In če bi o najdbi kaj povedal, bi povzročil samo množico vprašanj, pota in ne vem, kaj še. Pri vsem tem bi pa ne prišel pravočasno na petrolejsko polje.

13

Ko se je vrtalec vrnil z dopusta, sem dobil plačo in sem se odpeljal s tovornim vozom, ki je

šel po petrolej, na postajo, od koder sem odpotoval v Dolores Hildago. Od tam sem se zopet odpeljal, ne da bi se mnogo mudil, do naslednjega večjega mesta, tako da bi bil lahko že v nekaj dnevih v Guatemali, seveda če bi svojega načrta zopet ne izpremenil.

V mestu sem nameraval najprej nekoliko pozvedeti, kaj je na jugu kaj novega, ali je res, da so odkrili tam nova petrolejska polja in da iščejo zanja ljudi, ali pa bi morda ne bilo bolje, ujeti kako jadrnico in se odpeljati z njo v Argentinijo. Toda prav iz Argentinije je prišlo v to mesto več ljudi, ki so pripovedovali pravcate grozljive zgodbe o strašni epidemiji: brezposelnosti. V Buenos Airesu jih je bilo osemdeset tisoč na cesti in so iskali priložnosti, da bi odšli kam drugam. Toda slabše kakor v Mehiki tam prav gotovo ni moglo biti.

Sedel sem na klopi v parku. Dal sem si osnažiti škornje, popil sem kozarec ledene vode, in ko sem se hotel od vseh teh opravkov nemoteno in zadovoljen z vsem svetom malo odpočiti, sem spoznal, da sedi na nasprotni klopi neki znanec. Bil je Antonio.

Stopil sem k njemu in rekel: »Halo, Antonio, dober dan, kaj pa počnete tu?«

Doma in po svetu

Mala antanta in Balkanska zveza bosta uveljavili sankcije šte. 1. od ponedeljka 21. oktobra, a sankcije šte. 2. od srede 23. oktobra. Glede naknade v izgubah pri gospodarstvu, ki bi jih te države zaradi sankcij imele, so dobile od Zveze narodov gotova zagotovila.

Dr. VI. Maček o obisku dr. L. Markovića. K razgovoru dr. Mačka z dr. L. Markovičem v Zagrebu izjavlja dr. Maček, da se ne izogiba sporazumu s Srbi in da je mogoče sporazum, toda le s predstavniki Srbov, ki jih narod izbere v svobodnih volitvah. — Torej dr. Maček se bo pogajal šele tedaj, ko bodo izvršene nove svobodne volitve, oziroma na podlagi tega načela. Koncem tega meseca bo imela kmetiško demokratska koalicijska konferenca (Maček-Davidović-Jovanović).

Resen prepir med odborniki skupščinskega upravnega odbora. Posamezni člani so ostro kritizirali računski zaključek zborničnega poslovanja. Pozneje se je pa vnel pravcati prepir med člani vladnega in Jevtičevega kluba. Padale so zaušnice in brce v kuloarjih ter psovke obenem. Banič (Jevtič) je zaklical Čejoviću, da je »tihotapec«, Molčal seveda tudi Čejović ni.

Znižana prevoznina kuriva za železniške nastavlence. železniški minister je znižal normalno voznino za prevažanje kuriva za prometno osebje. Ta popust velja za prevoz od 500 do 5000 kg in za les od 1000 do 10.000 kg. Uradniki imajo pravico do znižanega prevoza kuriva takoj po namestitvi, praktikanti, diurnisti po enoletni službi in ostali nameščenci po triletni nepretrgani službi.

Priprava atentata na predsednika turške republike. Dne 18. t. m. je bil pizkušen atentat na turškega predsednika republike Kemala Atatürka. Zarota je bila zasnovana v Alepu. Zapleten je bil vanjo poslanec Ali Sahib iz Urza, ki ga je zbornica že izročila sodišču. Voditelj Jahia je imel štiri sodelavce, ki so prišli iz Sirije.

Zopet sanje o korporativnem parlamentarizmu. V Grčiji namerava kraljevi namestnik Kondilis zmanjšati število poslancev od 300 na 60. Od teh bi jih 10 imenoval kralj, 50 pa bi jih volile korporacije. Sistem korporacijskih držav je srednjeveškega izvora. Takrat so tvorili tak organ kzevi, grofi itd., danes pa grofov in knezov ni dovolj, zato hočejo režimi pritegniti »voditelje« kapitalističnega družabnega sistema. Novi sistem pa ne more biti zdrav, ker se naslanja na peščico ljudi, ogromne večine pa ne upošteva, dasi ima še več interesa na zdravi politiki.

Italija je zabranila prodajo vseh inozemskih listov.

Vojna ne koristi gospodarstvu. Ameriški zunanji minister Hull pravi, da se človeštvo za vojno ne bo izmotalo iz gospodarskih težkoč. Razumljivo, vojna pomeni uničevanje in uničevanje ne more koristiti. To je v praksi dokazala še vsaka vojna.

Konservativci so bili v Kanadi porazen pri volitvah v parlament. V Kanai že več let vladajo konservativci. V zadnjih volitvah so jih porazili liberalci. Liberalci so dobili 165 (prej 93) in konservativci le 40 (prej 133) poslancev. Ostale stranke so dobile 29 poslancev. Kanada je angleški dominion v Severni Ameriki.

Kulturni pregled

Mariborsko gledališče

J. B. Molière: Tartuffe. Oblikovno in slogovno odmaknjen od sedanosti nas vsebinsko Molière še vedno privlači in z užitkom poslušamo njegove verze, ki v njih na lahki način duhovito način zrcali človeške slabosti. V delu je toliko duhovite šegavosti, da ne veš, ali je avtor pravkar izrekel pohvalo ali pa je bila zafrakcija. V tej komediji je nameril svojo ost-na linavca Tartuffea, ki ga končno razkrinka. Na odru je bilo mnogo življenja in razgibanosti, kar je predvsem zasluga Kraljeve, ki je igrala subretsko vlogo. Hitri tempo je bil komediji zelo primeren, ne smel bi se pa toliko nanašati tudi na izgovarjavo, ki je bila vsled tega mestoma nerazločna. Predstava je uspela.

IZ NAŠIH KRAJEV

Ljubljana

Proti »kulturnemu boljševizmu« v ljubljanskem državnem gledališču se je z vsem poudarkom izrekla obnovljena »Prosvetna zveza« na svojem prvem občnem zboru. Tega kulturnega boljševizma ne vidi nihče razen nekaj reakcionarnih nestrpnih pri Prosvetni zvezi. Tak način borbe — kar na lepem npriti nekemu boljševizmu na glavo — zlasti za naše razmere nikakor ni čeden, še manj kulturn. Spominja na čase, ko so se sezigale Trubarjeve in Cankarjeve knjige. Vsi prosvetni delavci bodo menda izvedli skupno protiakcijo.

Kinematografska konkurenca je postala kaj živahna, odkar smo dobili nov »katoliški« kino v »Unionu«. »Elitna« Matica razstavlja nekaj ala Greta Garbo-klobuk za velecenjene dame, sobotni »Slovenec« je pa priložil za film »Maškarado« v »Unionu« zelo zanimivo reklamo: pikantno, popolnoma golo damico, katere toaletta sestoji samo iz maske na očeh in mufa na rokah. Upamo, da bo »Prosvetna zveza« energično nastopila proti taki nemoralni reklami za »katoliški« kino.

Kdo bo koga? Razni ljubljanski politični konjunkturisti so začeli najživahneje tekmovali med seboj, kdo bi utegnil postati slaven v senci Vlatka Mačka. Te tekme se udeležujejo sami ljudje, ki so iskali srečo že skoro po vseh strankah, kar smo jih

kdaj imeli, nekateri od njih so deloma absolvirali to pot že dvakrat. Tisti med njimi, ki so najgibnejši v menjanju barv, tudi danes skilljo na več strani s trdnim sklepom, da se za vsako ceno priklopijo kamorkoli.

Popis »novih« Ljubljančanov. Mestna občina ljubljanska izvrši popis prebivalcev mestu priključenih okoliških krajev. Hišni lastniki in upravitelji dobe poziv, da obvestijo svoje stranke, kje in kdaj se morajo zglasiti v svrhu popisa. Stranke morajo prinesiti s seboj vse dokumente, ki utegnejo služiti popisu (rojstni list, domovnico, opcijski dekret, državljsansko izkaznico, poselsko knjižico, službene dekrete), kakor tudi listine svojeve in oseb, ki stanujejo z njimi. Za popis so določene uradne ure od 8. do 14. Moščani in Dev. M. v Polju v občinski pisarni v Mostah, Zg. Šiška v gostilni Kavčič, Celovska cesta 121, Vičani v občinski pisarni na Viču, del Ježice in del Dobrunj pa na ljubljanskem magistratu, Mestni trg 2-II., soba 44.

Društvo »Sola in dom« bo priredilo v sredo, dne 23. t. m. ob 8. uri zvečer v risalnici državnega učiteljskega na Resljevi cesti predavanje »Sodobna vprašanja naše šole«. Predava gosp. profesor Venc. Copič. Starše vabimo, da se v čim večjem številu udeleže tega aktualnega predavanja.

Maribor

Vsi na veliki javni shod!

Strokovna komisija v Mariboru sklicuje v četrtek, dne 24. oktobra ob pol 19. uri v veliki dvorani Kazine na Slomškovem trgu

javno zborovanje

z dnevnim redom:

1. Draginja in delavske plače;
2. Brezposelnost in naša borba proti njej;
3. Kriza v delavskem socialnem zavarovanju.

Sodrugim in sodružicam iz tovarn in pisarn, brezposelnim trpinim, pridite vsi, da se bo slišal vaš glas.

Zakaj neki sedaj toliko romamo k sedem? Za časa vlade demokratičnih režimov v Nemčiji in Avstriji je narodno zavodno časopisje okrcalo vsakogar, ki je skušal privediti kakšno ekskurzijo preko meje in je takoj zabrenkalo na nacionalno strunico. Odkar pa vladajo v sosednjih državah fašistične diktature, pa vest javnih glasil ni več tako občutljiva, ker sicer bi kaj rekla, ko so šli lansko leto nekateri jugoslovanski novinarji občudovat tretje cesarstvo, letos zopet nekateri nacionalni železničarji na štud. potovanje v rjavo državo, in pravkar še mariborski mali harmonikarji na poset v sosednjo stanovščino.

Stanovanjsko hišo, ki jo je svoječasno zgradila mestna občina iz gradbenega materiala bivše Turkove hiše na Pobreški cesti, je mestno načelstvo prodalo za 90.000 Din. Občinski svet je na zadnji seji to prodajo odobril. Čudimo se, da mestna občina prodaja svoje stanovanjske hiše, namesto, da bi z ozirom na pomanjkanje stanovanj in nesramno visoke najemnine, gradila nova stanovanja ter s tem pomagala številnim občanom, ki nimajo krova nad glavo.

Posebni komisiji strokovnjakov bo predložen načrt za regulacijo Kralja Petra trga. Samo, da bi se s tem stvar zopet ne zavlekla.

Umrl je bivši prvak slovenskih liberalcev dr. Karel Koderman, ki se v zadnjih letih sicer ni več aktivno udeleževal v političnem življenju, bil pa je še vedno delaven kot uvodničar »Jutra«.

Grad so gasili... Preteklo nedeljo so smeli mariborski gasilci veliko požarno vajo. Kot požarni objekt je bil določen mestni grad. Neposredno pred pričetkom vaje so v sobi grajskega stolpa, v prvem

nadstropju, pustili eksplodirati papirnato bombo, da zadimijo zgradbo. Ker pa niso odprli oken, so se vsled eksplozije sesule šipe, kar je povzročilo med številnimi gledalci, ki niso mislili, da pojde to pot »zares«, nemalo presenečenje. Nek duhaprisoten gledalec jo je pogruntal: »Malo je manjkalo, da se ni zrušil ves mariborski historijat.«

Na sestanku krojaških pomočnikov in pomočnic, ki se je vršil minulo nedeljo v Delavski zbornici, so zborovalci sklenili, da bodo nadaljevali s pridobivanjem novih članov za strokovno organizacijo, ker le s pomočjo svoje organizacije bodo mogli zboljšati svoj bedni položaj. Na sestanku sta poročala predsednik organizacije s. Bele in tajnik s. Vidovič. Prihodnji sestanek se bo vršil v nedeljo, dne 27. t. m. istotam ob 9. uri dopoldne. Vsi pomočniki in pomočnice vabljeni!

Eksekutorja je zaprla trgovka Terezija Babič v Krčevini, ko je prišel k nji rubit. Zaklenila ga je v kuhinjo, odkoder so ga orožniki osvobodili. Huda ženska je bila obsojena pogojno na 1 mesec in 7 dni strogega zapor.

Otvoritev I. mariborskega sadnega sejma bo v petek 25. oktobra t. l. ob 10. uri v prostorih »Unionske« pivovarne.

Mariborsko gledališče. V torek, 22. oktobra ob 20. uri: Medvedji ples. Abon. B. Premiera. — Četrtek, 24. oktobra ob 8. uri: Bratje Karamazovi. Abon. C. Gostovanje ljubljanskega režiserja g. Debevca.

Med. univ. dr. Valter Thalmann

se je vrnil. Telefon 20-45.

Celje

Odpuščen, ker se je hotel organizirati

Podjetnik pa mora plačati 14 dnevno odpoved.

Objavljamo sodbo celjskega srezkega sodišča proti stavbeniku Jezerniku Karlu, iz katere bo brez vsake naše pripombe najbolj razvidno, kako je naš delavec preganjan in čez noč na cesti, čeprav ne zahteva ničesar drugega, kakor da se organizira, kakor to zakon dopušča.

V poletju so se hoteli delavci stavbenika Karla Jezernika v Sp. Hudinji organizirati, da bi si z organizacijo izvojevali človeka dostojno mezdno, ker so dobivali dotlej le po Din 2.— na uro. Podjetnik je to zvedel in že so leteli 4 proletarci na cesto, brez vsake odpovedi. Sodišče je nato podjetnika obsodilo, da mora plačati delavcem mezdno za 14 dnevno odpovedno dobo in povzamemo iz razlogov sodbe sledeče:

»Dokazovanje, ki ga je sodišče izvedlo, je padlo, da tožnik (delavec) službe ni zapustil sam, temveč, da ga je toženi (stavbenik) kratkotalo odpustil brez odpovedi iz službe. Po pričah P. V. in D. je namreč dokazano, da je

toženi odpustil dne 3. 8. več svojih delavcev radi tega, ker so ugovarjali proti prenizki mezdi in se hoteli organizirati, da dosežejo izboljšanje svojih mezdnih prilik, med njimi tudi tožnika. Tudi priča M. je potrdil, da je slišal govoriti na stavbi par dni popreje, da bosta tožnik in njegov brat odpuščen, ker delata na organizaciji. Toženi je torej brez vsakega razloga odpustil tožnika iz službe in mora radi tega v smislu §§ 234 in 241 o. z. povrniti tožniku mezdno za 14 dnevno zakonito odpovedno dobo, to je za 12 delavnih dni in plačati sodno odmerjene pravdne stroške, vse v 15 dneh pod izvršbo.«

Laško

Delavsko predavanje. Na željo rudarjev in ostalega delavstva v laškem okraju bo priredila v nedeljo, 27. oktobra t. l. ob 8. uri Zveza rudarjev Jugoslavije predavanje s. dr. Reimana o socialni zakonodaji. Obravnavana bodo obširno zlasti ona vprašanja, ki dandanes najbolj zanimajo vsakega delavca in delavko. Po predavanju bodo dobili navzoči tudi pojasnila na svoja vprašanja.

Trbovlje

Racionalizacija in priganjaštvo.

Sistem racionalizacije in istočasno povečanje produkcije je glavni smoter obratovanja v rudnikih TPD. Tako si je vodstvo TPD omislilo v Trbovljah takozvana »široka čela«. To so ogromne kaverne, kjer se odvaja na tisoče kubičnih metrov premoga in stari sistem številka na odkopih stopa popolnoma v ozadje. Na ta način se na zapadnem obratu že dalj časa pridobiva premog in znatno večja produkcija. Tudi na vzhodnem obratu se je začelo v zadnjem času pridobivanje premoga na »širokih čelih«. Akoravno novi racionalizirani način pridobivanja premoga škoduje na zaposlitvi in povzroča redukcije delavnikov, delavcev in zaslužka, bi rudarji, ki so navajeni prenašati marsikatero gorje, sli preko tega načina produkcije, ako bi vodstvo rudnika ne nastavljalno priganjačev, ki nimajo drugega namena kakor priganjati ljudi k delu.

Tako so tudi rudarji na vzhodnem obratu osrečeni s takšnim priganjačem, ki zasleduje vsak gib rudarja pri delu in s sirovimi besedami, ki nikakor ne pristajajo akademsko izobraženemu človeku, priganja rudarje k storitvi. Temu gospodu je glavno produkcija, vse drugo pride potem. Ne pusti tesariti in postavljati opor tam, kjer smatra izkušen rudar, da je podpora potrebna. Če si rudar osigura strop ali oboke, se ga kliče na odgovornost in celo kaznuje. Trdi se tudi, da nosi vso odgovornost on, ne pa kopači. Če se pa zgodi nesreča, je pa vedno kriv rudar. Smrtna nesreča na »širokem čelu« se je že pripetila rudarju Miklavčiču; kriv njegove smrti je samo tempo produkcije, ki omalovažuje brigo za varnost. Nesreč niso krive višje sile, pač pa priganjaški sistem. Vodstvu vzhodnega obrata pa rudarji enkrat za vselej povedo, da si za visoke dobičke in napredovanja gospodov ne pustijo položiti hrbtnic in udov.

Kranj

Nerazumljivo je postopanje tovarne Južgočeške, da na eni strani delavce odpušča, na drugi strani pa sprejema nove v službo. Zadnji čas je bilo odpuščenih 30 delavcev, poleg teh je bilo pa še prej veliko odpuščenih, ki čakajo na ponovno zaposlitev. Zato ni prav, da se sprejemajo v službo popolnoma novi delavci, zlasti ker je še g. ravnatelj obljubil, da za ponovno zaposlitev pridejo v poštev najprej tisti, ki so bili že v podjetju zaposleni. Menda vendar niso redukcije zato, da pridejo v poštev protেকcije?

Izobraževalni tečaj za člane se vrši nadalje predvidoma vsak četrtek, in sicer od pol 19. ure naprej. Tako je sklenila večina udeležencev. S tem je omogočen obisk tudi sodružicam in sodrugom izven mesta.

Ruška elektrika

Prekrasna je elektrika od našega Pogačnika sicer ne sveti, ne gori, samo umira in brli!

Ko mladec gre zvečer na cesto in išče svojo tam nevesto, se res prav lahko mu zgodi, da včasih napačno vlovli!

Če si pa že resnejši mož in ni ti mar za take šale, najboljši v temi storil boš, da vedno dajal boš signale.

Najbolje pač bi bilo to, da vsak si kupi hupico in z njo veselo v temo hupa, da nihče blizu si ne upa.

Tako živimo v trdi temi, čez zimo, leto in jeseni. V jeseni listje luč zafuša, pozimi led, poleti suša.

Delo stoji in vsakdo toži, le števec neumorno kroži, on tudi v temi vidi svojo pot in piše kilovate brez pomot.

Prvega v mescu se ti kar blišči, četudi luč samo brli, ko gledaš dražestne številke svetlih, blestečih ur znanilke.

Ko šteješ dinarje in vmes preklinjaš, otožno falske luči se spominjaš, ti v sveti jezi nič ni mar, da tudi taka luč ima svoj čar.

Kako se kvartopirci razživijo, ko si s svečami pod nos kadijo in vsi kričijo kar v en glas: »flek, betel, igra, trula, as«.

In pri tej bajni razsvetljavi od vsakega drži kar pravi in dobre pišejo kar vprek, čeprav si baš izgubil »flek«.

Keglači slavni venčke delajo, ker s špagi si pomagajo! V tem zmage njih tičijo, ki Mariborčane tako bolijo!

Oh krasna je ta tema luč, sicer bi zmaga bila fuč! In kaj je končni resumé od te tragikomedije?

Da pač ta lučka naj živi, dokler je falska ne umori!

Fürst, Klunski.

Šoštanj

Protestno zborovanje, ki ga je minulo nedeljo sklicala podružnica Splošne delavske strokovne zveze zaradi izsiljevanja nekaterih nameščencev proti delavcem, da bi izstopili iz zakonito dovoljene strokovne organizacije, je sijajno uspelo. Po triurnem predavanju s. dr. Reimana so vsi delavci v polni dvorani enodušno sklenili resolucijo, s katero protestirajo, da se skuša z izsiljevanjem uničevati jugoslovansko socialno zakonodajo celo potom inozemskih nameščencev in da si odslej naprej ne bo noben delavec več pritisnil na čelo pečata izdajalca in dezertarja. Najbolji dokaz, da so se s to nezaslišano ofenzivo proti delavcem njihove vrste le še utrdile, pa je to, da se je takoj po zborovanju priglasi 15 novih naročnikov »Delavske Politike«. Več zaradi pomanjkanja prostora prihodnjic. Zaradi izsiljevalnih groženj pa bo uvedena preiskava, ker je proti krivcem vložena ovadba.

Velenje

Napad. Dne 20. oktobra 1935 se je izvršil ob 10. uri zvečer surov napad na uslužbenca tukajšnje bratovske skladnice Miroslava Pevca. Pevce se je vračal v družbi svoje žene in hčerke od vlaka, ki pride ob 10. uri zvečer v Velenje. V razdalji okoli 50 korakov mu je sledil nečak lesnega trgovca Detičeka. Aristovnik Oto, ki je pri Detičeku na žagi uslužben. Ne da bi mu dal kdorkoli povod za napad, se je zaletel v Pevca in ga začel s pestjo udrihati po glavi, rekoč: »Ti prokleti boljševik, nocoj jih boš še fasal kot nikoli prej. Vse eno mi je, če crkneš ti ali jaz. Žandarji in na sodniji v Šoštaniu so mi rekli, da ne vedo, zakaj da sem bil zaprt in da si ti tega kriv. Nocoj ti še lahko čreva spustim.« itd. Vsi, ki so temu prizoru prisostvovali, so se preplašeni razbežali, Pevce se je pa zatekel v bližnje gostilno in tam ostal vso noč. Državne oblasti, ki jim je znano ozadje tega napada, naj store vse, da se tak napad ne bo ponovil in pa da se bodo vse zadeve čim prej razčistile.

Pismo iz Francije

Lievin, v oktobru 1935.

Čenjeni sodrug uredniki! Hudo se igra usoda z nami, ubogimi izseljenci. Česar smo se že dolgo bali, je prišlo. Pri tukajšnji premogopni družbi, kjer je zaposlenih največ Slovencev, so se začele redukcije delavcev kar na veliko. Delavstvo, predvsem jugoslovansko, s strahom gleda v bodočnost. Ker vedno znova slišimo o redukcijah rudarjev v naši domovini, vemo, da če bi se vrnili, bi tudi doma ne mogli najti zaposlitve. Zato je akcijski odbor jugoslovanskih rudarjev pod okriljem francoske rudarske zveze (»Syndicat des Mineurs«) sklical zborovanje, na katerem je bilo soglasno sklenjeno, da se pošlje kraljevemu jugoslovanskemu poslanstvu v Pariz spomencio sledeče vsebine:

1. Kraljevo poslanstvo naj posreduje pri francoski vladi, da se z redukcijami naših delavcev preneha.
2. Da se posreduje pri obeh vladah, da se končno uveljavijo naše zahteve, izražene v tozadevni resoluciji, in sicer:
 - a) Sprejem konvencije, kakršna je bila sprejeta med našo državo in Nemčijo ter med Francijo in Poljsko glede prenosa in osiguranja pravic starostnega zavarovanja.
 - b) Ureditev vprašanja nezgodnega in starostnega zavarovanja rudarjev tudi z vsemi ostalimi državami, koder se nahajajo ali so se nahajali jugoslovanski delavci, da jim na ta način za starostno zavarovanje vplačani prispevki ne gredo v izgubo in da se jim vpoštevajo vsa delovna leta, ko stopijo v pokoj.
 - c) Da se za slučaj brezposelnosti zagotovi rudarjem brezposelna podpora.
 - č) Da se odpuščenim nudi brezplačen in vseh taks prosti prevoz, kakor za nje same, tako tudi za njihove svojce in pohištvo do domovinske občine.
 - d) Odpuščenim delavcem in njih svojcem, ki so bolni, naj se nudi brezplačna zdravniška preiskava in v slučajih potrebe naj se zdravijo na francoske državne stroške. Neozdravljivo bolnih naj se sploh ne odpušča.
 - e) Odpuščenim delavcem naj se vrnejo prispevki, vplačani pri Caisse Autonome.
 - f) Z našimi odpuščenimi delavci naj ob povratku na jugoslovanskih mejah postopajo kontrolni organi kot z enakovrednimi državljani.

Naše delavstvo, izmzgano po tujem kapitalu, se ne brani vrniti se v domovino, upravičeno pa pričakuje, da mu bo domovina nudila tudi življenjski obstoj. Če ne drugače, pa naj odstrani iz države vse one tujce, ki so naše domače delavce izpodrinili.

Mnenja smo, da to, kar moramo mi tukaj trpeti, nikakor ni v skladu s toliko povdarjanjem velikim prijateljstvom med obema državama.

Apeliramo na vse socialno čuteče mero-dajne činitelje, naj zastavijo vse svoje sile, da zlo, ki ga moramo okušati, preprečijo. Ne bi bili radi v breme naših domovinskih občin, ki že itak omagujejo pod težo razmer.

Pozdrav sotrpinom v domovini!

Družnost!

Ponarejalec frankov knez Windischgrätz se oglaš

Senzacija brez primere.

Nekako pred desetimi leti so imeli na Ogrskem veliko afero zaradi ponarejanja francoskih frankov. Windischgrätz izda sedaj knjigo o tej aferi, ki razkriva zločinsko ravnanje politikov, če slone podatki na dejstvih.

Windischgrätz pripoveduje, da so se s takim problemom bavili tudi nemški minister dr. Stresemann, dr. Schober (dunajski policijski ravnatelj in pozneje kancler) itd. Rekli so, da so njih države v finančnih stiskah ter bi bilo treba ponarejati francoske frankove in angleške funte. S tem bi si države finančno opomogle.

V nemški vladi so pa bili tedaj tudi socialni demokrati, katerim ponare-

jalci denarja niso zaupali ter so jim hoteli svoj namen prikriti. Dogovorili so se, da se denar ponareja na Ogrskem. Od ponarejenega denarja dobi eno tretjino Ogrska — za državo, ostalo se pa razdeli med druge interese.

To je na kratko Windischgrätzovo odkritje, ki razgalja moralo kapitalistične družbe.

Vprašamo se, ali je sploh mogoče kaj takega. Nedvomno bo nastala iz cele zadeve velika evropska afera, ki bo končno tudi zopet enkrat temeljito razgalila umazanost kapitalistične družbe. Dokazalo se bo, ali Windischgrätz piše resnico ali laže.

Kaj je korporativna ureditev države

Mnogi sanjajo tudi v Jugoslaviji o korporativno urejeni državi. In vendar korporacijska država ni nič drugega kakor ustavna legitimacija za diktaturo kapitalizma. Že elementi, ki se ogrevajo za to misel, nam to potrjujejo. Klerikalizem je že po svoji naravi in dogmi pristaš hierarhične diktature v najstrožjem pomenu besede.

V drugi vrsti so pristaši take ureditve družbe kapitalisti sploh in predvsem mednarodni kapitalizem. Mednarodni kapitalizem je s svojim nesocialnim gospodarstvom izželel ogromne množice človeštva in jih še izžema ter hoče dalje izžemati. To je pa mogoče nemoteno le tedaj, če dobi legitimacijo diktature. V demokraciji, kjer bi soodločali tudi nekaptalisti in pametni gospodarstveniki in sociologi, bi to ne bilo dolgo mogoče, ker končna dolžnost družbe je le, da preživlja vse človeštvo.

Zagrebski profesor ekonomsko-komercialne šole, dr. Juraj Ščetinac, je spisal o tem problemu celo študijo, seveda po načelu kapitalistične discipline.

Kakšne morejo biti razmere v korporacijski državi?

Ne globokega znanja in ne duhovitosti ni treba, da uvidimo nezmisel take ureditve države. Organizirale bi se stroke po delodajalcih in delojemalcih v krajevne, okrajne, banovinske kategorijske skupine. Produktivne panoge bi imele v vsakem kraju deset, dvajset, trideset prvotnih skupin ter se posvetovali in sklepale; o vseh teh stvareh bi pa še sklepale višje korporacije druga za drugo in velika sreča bi bila, če pride inicijativa kdaj v vrhovno korporacijsko instanco. V nižjih korporacijah bi se-

S tretjega kongresa

zveze strojnikov in kurjačev

Proti izrabljanju in zaščito

Dne 8. septembra 1935 se je vršil v Beogradu kongres zveze strojnikov in kurjačev privatne industrije. Iz poročil posnemamo, da je položaj teh delavcev težak z ozirom na krizo in izigravanje zakonskih predpisov o delavski zaščiti, ker je nadziranje predstojnih oblasti nezadostno. Strojniki zahtevajo v svoji resoluciji, da se v zakonu določi delovni čas zanje, ker morajo sedaj prihajati na delo prej in odhajati kasneje. To je nezakonito podaljšanje delovnega časa.

Delodajalci zahtevajo pregled in popravila strojev ob nedeljah in praznikih, kakor tudi ostalih tehničnih naprav, da ne zamujajo obratovanje, češ, da ta opravila spadajo k rednemu delu. Strojniki nimajo zaradi tega pogostoma niti določenega počitka. Strojniki pa nimajo plačanih nobenih nadur, ki jih določa zakon, ter prihaja večkrat do sporov, ki se rešujejo pred sodiščem.

Strojniki so v podjetjih važen faktor, ki jamči za nemoten pogon, varnost podjetja in zaposlenega delavstva ter se morajo smatrati po svojem poslu kot odgovorni poslovodje v svojem delokrogu. Odgovorni so za nadzorstvo, so svetovalci in inicijatorji za tehnične konstrukcije in rekonstrukcije v podjetjih. Odgovorni so tudi po zakonu za eventualne nesreče, poškodbe strojev, če vrše svojo službo nepazljivo. Zaraditega je potrebno, da se strojnikom tudi z zakonom da potrebno varstvo, da se s tem omogoči vestno izpolnjevanje službe v interesu splošne varnosti.

Resolucija se pritožuje proti zaposlenju

delavci in obrtniki, kmeti in kmetiški delavci, tovarnarji in industrijski delavec, bankirji in njih uradniki, ločeni po skupinah. V višjih in najvišji korporaciji pa bi sedeli v ogromni večini kapitalisti in bankirji s svojimi kapitalistično vzgojenimi in dobro plačanimi intelektualci. Delavcev in delovnih slojev bi bilo v višjih korporacijah le malo in še tisti bi morali zvižgati kapitalistično melodijo, ker jim sicer grozi neobzirno preganjanje.

V korporacijski državi bi torej delavci, obrtniki, kmeti in sploh mali ljudje gubili v svojih majhnih skupinah čas z zabavljanjem, prerekanjem, sprejemanjem jokavih resolucij, ki bi romale v koš že v prvi prihodnji instanci. Želje delovnega ljudstva in socialne potrebe družbi bi pa sploh ne prišle v poštev na odločevalnih mestih, ker bi sedeli v vrhovnih instancah ljudje, ki hočejo ščititi družabne krivice, da ohranijo sebe in kapitalistično mašinerijo. O gospodarskih in socialnih problemih bi v korporacijski državi končno odločevali le kapitalisti, gospodarski in finančni močotci s svojo kartelirano silo.

Ker je ta stvar tako jasna, tudi ne najdemo med agitatorji za korporativizem nikogar drugega kakor kapitaliste, klerike in plačane propagatorje fašističnih diktatur, ki v politiki s poštenostjo ne morejo priti do vidnejše vloge.

Italija, Nemčija in Avstrija so živa ilustracija in svarilo za delavstvo in vse druge delovne sloje. Delavstvo more pričakovati le od politične demokracije zdrav razvoj in povečanje svojega vpliva nanj. Vsaka diktatura, tudi korporacijska, je pa predhodnik za razvoj neprijetne revolucije.

neizprašanih strojnikov, kar je protizakonito, kakor tudi proti nadziranju večjih obratov po enem strojniku ali po neizprašanem delodajalcu samem. Mnoga podjetja nameščajo tudi strojnike penzioniste. Manjja take štednje silno ogroža varnost obratov in delavstva ter škoduje socialnemu položaju strojnikov.

Nujno je, da se izda zakon o parnih kotlih, s katerim naj se uredi tudi delovni in pravni položaj strojnikov in kurjačev, da se zmanjša število eksplozij parnih kotlov.

Služba strojnikov se mora po nameravanem pravilniku dodeljevati med važne in odgovorne, ker upravljajo s stroji po 20 do 1000 in več konjskih sil ter nevarnimi elementi, kakor para, voda, ogenj, plin in elektrika, ne pa odpuščati kvalificirane ter jih nadomeščati z nekvalificiranimi in s tem ogrožati varnost delavstva in naprav. Mornarški strojniki so priznani kot odgovorni faktorji, opravljanje strojniške službe v privatnih podjetjih je pogosto bolj komplicirano in vezano z večjim rizikom za življenje delavstva.

Kongres upa, da bo resolucija na mero-dajnih mestih našla potrebno razumevanje. Pripomniti bi še bilo, da zveza strojnikov v celoti še ni priključena na naši strokovni centrali (URSSju). Na kongresu se je razpravljalo tudi o tej priključitvi, za katero so se zavzemali zlasti strojniki iz Dravske in Savske banovine. Kongres zaenkrat v tem oziru ni napravil sklepa, logično pa je, da tak sklep ne more biti več daleč.

Iz „Ošišanega ježa“

Skupščina je pretesna. Narodna skupščina je zaprosila beograjsko občino, naj ji da na razpolago del novega parka pri »Manjezi«. To zemljišče bi rabila, da postavi na njem šotore za nove klube poslancev, ker je klubov veliko več, kakor pa prostorov v skupščinski palači.

Imenovanje političnih odborov. Ker zahteva združena opozicija čim prejšnjo izmenjavo političnih zakonov, je vlada odločila, da se tej zahtevi ugoti in bodo zato že koncem tega meseca imenovani skupščinski odbori, ki naj vsaj do Velike noči preštudirajo načrte novih zakonov, izrečejo k njim svoje mišljenje in jih pospešeno vrnejo ministrskemu svetu, ki bo izvršil končno veljavno redakcijo. Skoraj gotovo je, da bo na ta način že do 20. oktobra prihodnjega leta vsaj en politični zakon stopil v veljavo. Zaradi te filmske brzine politične delavnosti je v vrstah združene opozicije zavladalo veliko veselje.

Kako daleč je s sankcijami? Prvo izvajanje sankcij se bo začelo za božične praznike, ko se bo z jedilnih listov v ženevskih hotelih prvič izbrisala beseda »makaroni«.

Protizidovski režim v Nemčiji je znatno ublažen: židom se je namreč dovolilo, da v svojih stanovanjih obesijo na stene slike gg. Göringa in Göbbelsa.

V Italiji se je brezposelnost zmanjšala, kakor kaže statistika za mobilizacijo, za celih 278.251 oseb. Zlasti razveseljivo je dejstvo, da je 15.000 mož preskrbljenih za vse večne čase.

Delavski pravni svetovalec

Plačilo mezde za 9. oktober.

(§ 220 obrtnega zakona.)

Vprašanje: Na dan obletnice smrti kralja Aleksandra, dne 9. oktobra 1935 je podjetje ustavilo obrat. Mezde za ta dan nam podjetje ni plačalo. Ali imamo pravico zahtevati plačilo mezde za to izstavitvev od dela?

Odgovor: § 220 obrtnega zakona določa, da obdrži delavec pravico do svoje plače, če je bil zadržan opravljati službo zaradi okolnosti na strani službodajalca. V vašem primeru je odredilo podjetje samo praznovanje za 9. oktober in se tedaj ne more upirati izplačilu mezde za ta dan, ker ste bili v delo pripravljani vršiti, a ga niste vršili po nalogu podjetja samega, saj tudi uradnikom, ki so z Vami vred praznovali ta dan, gotovo vsled tega niso ničesar odtegnili.

Nabirajte člane

za Cankarjevo družbo. Za 20 Din dobi vsak član 4 lepe knjige.

Sportna rubrika

SK »Svoboda« Zagorje : SK »Sloga« Loke pri Zagorju sta odigrala v nedeljo, dne 13. t. m. prvenstveno nogometno tekmo, za katero je vladalo veliko zanimanje. »Svoboda« je doslej že porazila prvaka Zagorja s 6 : 2. in s tem pokazala velik uspeh za svoje barve. Priznati moramo, da se je SK Sloga boril uspešno in igral z velikim elanom, dočim so jih belorideči nadkriljevali s svojo fair igro. Po dolgem naporu se je posrečilo belo-plavim zabiti prvi gol in s tem postaviti rezultat na 1 : 0. A Svoboda je kmalu izenačila na 1 : 1. Ta rezultat je ostal do konca tekme. Igra je valovila iz polja v polje, situacije pa sta reševala vratarja obeh klubov zelo požrtvovalno. Tekma je bila fair in vseskozi napeta, igralci disciplinirani, sodnik g. Dolinar malo preveč natančen, drugače objektivni. Nekaj belo-plavi »drukerji« so po končani tekmi vprizorili incident. Igrač SK »Svobode« Z. A., napaden je dvakrat od mistašev SK Sloga, je bil pri tej priliki napaden že tretjič, in to od ljudi, ki se štejejo med pristaše katoliške akcije. Če ne bo konec teh napadov, bomo primorani iskati zadoščenja pri oblasti. Pri sportu ne gre samo za točke in darila, kar je često povod, da nekateri »sportniki« podivjajo.

Amater : Desk 2 : 1. Tekma ni bila na višini, časi sta moštvi igrali z velikim elanom in borbeno. V prvem polčasu je vodilo moštvo Daska. V drugem polčasu je moštvo Amaterja podvojilo svoje moči in zabilo odločujoči gol. Tekmo je sodil g. Lukežič strogo objektivno in dobro. Grajati moramo incident pred odhodom avtomobila, s katerim se je vrnil g. Lukežič. Takšni incidenti, posebno še starejših sportnikov, niso nikakor v čast delavskemu sportu. Vsa sportna javnost graja tako postopanje ljudi, ki kvarijo ugled sporta v Trbovljah.

Lepo blago

po Din 8.— v

Trpinovem bazarlu

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. Telefon št. 2324

Za konzorcij izdaja in urejuje Viktor Eržen v Mariboru. — Tiska: Ljudska tiskarna, d. d. v Mariboru, predstavitelj Josip Ošlak v Mariboru.